

Förslag till yttrande på remiss ang ökad insyn i välfärden

Kommunstyrelsen den 13 februari 2016

Khashayar Farmanbar (S)

Ärende 31, Ökad insyn i välfärden (SOU 2016:62)

Kommunen instämmer i de förslag som förs fram i betänkandet i sin helhet. Det förefaller ologiskt och inkonsekvent att låta allmänhetens insynsrätt vara beroende av vem som utför offentligt finansierad verksamhet, det allmänna eller privata aktörer. Med tanke på att offentligt finansierade verksamheter i kommuner och landsting i allt större utsträckning bedrivs av privata aktörer framstår det som än mer angeläget att utjämna de skillnader som finns vad avser möjlighet till insyn och uppföljning av verksamheterna.

Det är naturligtvis bra att kommuner och landsting i dagsläget har ett uppföljningsansvar för användningen av allmänna medel, men det kan inte ersätta allmänhetens behov av egen och direkt insynsrätt i offentligt finansierad verksamhet.

I betänkandet föreslås att frågan om att lämna ut en handling i en personakt i första hand ska prövas av den som är ansvarig för personakten och i andra hand av Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Kommunen ställer sig frågande till hur detta kan komma att fungera i praktiken. I motsvarande situation, när en kommunal nämnd gör en prövning av utlämnande av en handling (om den som har handlingen i sin vård vägrat ett utlämnande och den enskilde begär myndighetens prövning, 6 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), "OSL"), har kommunen på ett annat, mer ingående sätt personkännedom om brukaren i fråga. Detta eftersom kommunen utfört en biståndsbedömning och utför brukarens vård. Den personkännedom som kommunen har gör att en menprövning inom ramen för en sekretessprövning kan utföras på ett meningsfullt sätt. IVO borde i regel sakna en sådan personkännedom. I övrigt har kommunen inga synpunkter på att akter överlämnas till IVO för prövning.

När det gäller gruppen särskilt skyddsvärda brukare, så utgör förslaget om införande av offentlighetsprincipen en särskilt viktig fråga, eftersom den aktuella gruppen sällan förmår berätta om brister för allmänheten. Vidare, att införandet av offentlighetsprincipen skulle innebära att brukare inom privat bedriven offentligt finansierad verksamhet skulle komma att omfattas av samma sekretesskydd som brukare som vårdas av det allmänna, är ytterligare ett tungt vägande skäl för förslaget, anser kommunen. Detta då det sannolikt kommer att innebära en förstärkning av skyddet för brukare inom privat bedriven verksamhet. Det kan dock finnas skäl att befara att den ökade administrativa bördan som offentlighetsprincipen för med sig för privata aktörer inte kommer att motsvara nyttan av den insyn förändringarna skulle innebära för allmänheten. Detta eftersom uppgifter om individer i stor utsträckning ändå kommer att omfattas av sekretess. Kommunen vill påpeka risken att större administrativa kostnader bidrar till färre små aktörer inom privat vård- och omsorgsverksamhet. Redan idag är ett ökande antal stora privata aktörer en trend. Trots detta får allmänhetens insynsintresse anses väga så tungt, att det är överordnat privata aktörers lönsamhet.

Förslaget innebär vidare att fysiska personer som bedriver offentligt finansierad verksamhet inte ska omfattas av offentlighetsprincipen. Kommunen anser att det finns ett insynsintresse även i dessa verksamheter, speciellt då verksamheter som drivs av en enda person ofta bedrivs i hemmet, vilket får sägas vara en förhållandevis utsatt situation för brukare. Det går dock inte att bortse från att

offentlighetsprincipens krav praktiskt bör bli mycket svårgenomförda i dessa verksamheter. Personen i fråga skulle helt sakna möjlighet att efterleva offentlighetsprincipens krav till exempel vid sjukdom och semester. Begränsningen framstår därför som välavvägd, trots det intresse av insyn som finns.

I betänkandet föreslås vidare att bistånd till personer i form av skyddat boende, till exempel kvinnojourer, inte ska omfattas av offentlighetsprincipen. Kommunen anser att det är ett bra förslag. Detta eftersom dessa verksamheter är beroende av att vissa uppgifter inte kommer ut till allmänheten, till exempel kvinnojourers lokalisering.